మూడురోజుల్నించీ ఒకటే వార్షాలు! నేల పూర్తిగా నాని పోయి, లస పిసగా తయారయింది. తామర తంపరగా పుట్టుకు వొచ్చిన ఈగలు, రివ్వు రివ్వు మనెగుర్తూ, వీర విహారంచేస్తున్నాయ్. శాబర్‌జెట్ విమానాల్లాగా విన్యాసాలు చేస్తూ ఇంతంతలావు దోమలు, చిటుక్కు చిటుక్కుమని, అందినవాళ్ళని అందినట్టు, పొడుస్తున్నాయ్! వర్షం వచ్చిందని, స్కూలుకి సెలవు లివ్వటంవలన పిల్లలు, మునసబుగారి దొడ్లోనూ, చెరువు గట్టుమీద మర్రి చెట్టుకిందా, కచేరీ సావడిదగ్గిరా బురద దొక్కుకుంటూ, ఆటలలోపడ్డారు. బయటికి అడుగు వేస్తేచాలు, కన్నుస సీలమండలదాకా దిగబడుతూ వుంది! అట్టలుగట్టి చెప్పల్లాగా తయారయిన, బురదను బరువుగా ఈడ్చుకుంటూ, మాగాణి పొలాలవయిపు పొయేవాళ్ళూ, పశువుల్ని మేతకి తోలుకుపోయేవాళ్ళూ సాగిపోతున్నారు. తట్టలు పట్టుకుని పశువులువేసే పేడకోసం, తగవులాడుకుంటూ, పేద పెంటమ్మలు, బురద తొక్కుకుంటూ, వాటి వెంట సాగిపోతున్నారు. తెరలు తెల్లగాడించిన ముసురు, వూరినీ, వూరి చుట్టూవున్న తాటి వరుసల్నీ, మామిడితోపుల్నీ కప్పివేసింది.

ఆ బురదని తొక్కుకుంటూ గొడుగేసుకుని వచ్చిన, సాయిబ్బు కార్డు ముక్కన్దెచ్చాడు! 'ఈరయ్యా, ఈరయ్యా, నీ కుత్తరం వచ్చిందయ్యా.' అని— మంచంమీద కూర్చుని, చుట్ట గాల్చుకుంటున్న వీరయ్యకి ఇచ్చాడు. అదేదో, సాయిబ్బుతోనే చదివిచ్చుకున్న వీరయ్య మొహం పెట్రోమాక్సు లయిటులాగా వెలిగింది. ఆ వుత్తరం బస్తీనుంచి కిష్టయ్యరాసాడు.

'అన్నయ్యా! అమ్మ ఆరోగ్యం బాగా దిగజారిపోయింది. నిన్ను జూడాలని ఒకటే గోల బెడతావుంది. అందువలన రేపు శుక్రవారం వుదయం బస్సుకి అమ్మని నీ దగ్గరకి పంపిస్తున్నాను. బస్సుదగ్గరకివచ్చి అమ్మను దీసికెళ్ళవలసింది.' అంటూ రాశాడు కిష్టయ్య. కార్డు చదివి, చేతిలోపెంబెట్టి, తనదార్ని తనుపోయాడు సాయిబు!

అమ్మ! రక్తం పంచి ఇచ్చి కనిపెంచిన కరుణామయి. ప్రేమను గోరుముద్దలుగా తినిపించిన తల్లి! వీరయ్య, అమ్మనిజూసి చాలా రోజులయింది. ఈ మధ్యన ఒకటి రెండు సార్లు కలలోకి వచ్చింది. బాగా సుగలపండి ముగ్గిన శరీరం. తెల్లగా పల్చగా నెత్తిమీదవెంట్రుకలు. లోతుకుపోయిన గాజుకళ్ళల్లో, అభిమానం, ఆప్యాయతా. శిథిలమై, బలహీనంగా వ్రేలాడుతున్న అవయవాలు. కలలో అమ్మనిజూసి, నిద్రనుంచి లేచి వులిక్కిపడి కూర్చున్నాడు, వీరయ్య. అతని కళ్ళవెంట నీళ్ళుపొంగి వచ్చాయి. ఆమె పరిస్థితికి దుఃఖంతో అతనిగుండె కొట్టుకులాడింది.

ప్రెసిడెంటుగారి గేదలపాకలో, వెచ్చగా వరిగడ్డిమీద పడుకుని, పద్యాలెత్తుకున్నాడు కుంటి కనకయ్య. అపస్వరాలతో అతని గొంతు తారాస్థాయిని అందుకుంది. అది సహించలేని ఒక దోమలగుంపు, అతని మీద దాడిచేసి, లటలటా, కాళ్ళమీదా చేతులమీదా కుట్టి వదిలిపెట్టాయి. కసినిదీర్చుకుని ఎగుర్తూ గంతులు వేసి విన్యాసాలు చేసాయి.

'వీటెమ్మని...' అంటూ తపతపా, చేతుల్తో వాట్ని బాది, సామూహిక హత్యలుచేసాడు కనకయ్య. అదిచూస్తూ, నెమరేస్తున్న గమిడిగేద కళ్ళు టప టపా ఆర్పింది. ఆ ప్రక్కనే నీర్సంగా పడుకునివున్న ముసలిగేద, అదేం పట్టనట్టు, వంటిమీద వాలిన ఈగల్ని తోకతో తోలటానికి ప్రయత్నించింది. మెళ్ళో గంటల్ని గణ గణ మోగిస్తూ తలలూపాయి ఎద్లు; చెంగు చెంగున గంతులువేస్తున్న కోడెల్నిచూసి వుషారుగా.

ఆ దోమలబాధ పడలేక, వాట్నే బూతులు దిట్టుకుంటూ, లేచి నిలబడి వీరయ్యవయిపు దృష్టి పారించాడు కనకయ్య. బురదలోఆడుతున్న పిల్లల్ని తప తపాబాది, కసిదీరక, పెద్దగొంతుకతో అరుస్తూ, ఇంట్లోకి ప్రవేశిస్తూవుంది, వీరయ్యభార్య సూరమ్మ.

'ఎక్కడ్నించే బావా?— వుత్తరమ్ముక్క వచ్చినట్టుందీ?' అని అడిగాడు, కనకయ్య. 'మమ్మరాసింది' అన్నాడు తన్మయంగా చేతిలోని కార్డుముక్కను చూసుకుంటూ, వీరయ్య.

'ఏం రాసిందీ? అంతా బాగా వుండారా?'

'ఆఁ— అంతా బాగానే వుండారులె.'

'మీ తమ్ముడూ కిష్టయ్య, అతని పిల్లలూ బాగానే వుండారా?'

'ఆఁ. అంతా బాగానే వుండారు.'

'ఇంకేం రాసింది, మీయమ్మ ...?'

'నన్ను చూడాలనిపిచ్చిందట; వత్తున్నానని రాసింది, మాయమ్మ.'

'ఎందుకు రాదూ? వత్తాన్నానని రాసి, వత్తుంది! ప్రేమని పంచిపెట్టటానికి వత్తుంది. అబ్బో! ఎంత ప్రేమో! పెద్ద కొడుకంటే ఆవిడకి ఎంత ప్రేమో నాకు దెలీదా?' అంటూ

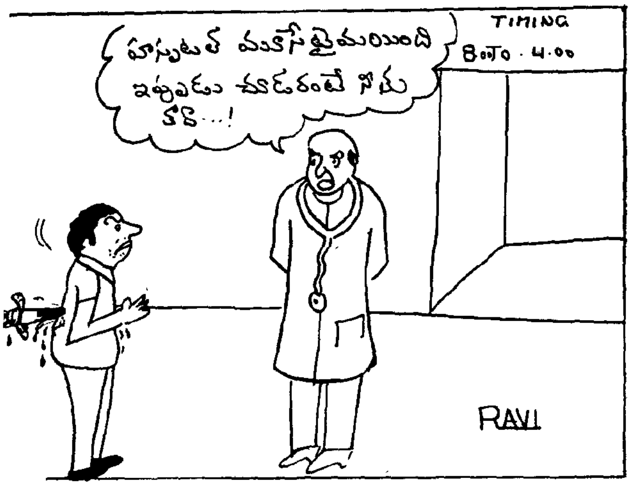

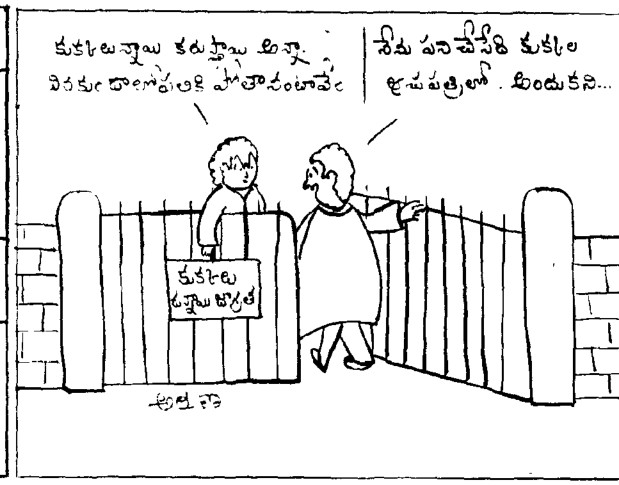

తగులుకుంది పెద్దగా, సూరమ్మ. మూతి ముప్పయ్యారు వంకర్లు దిప్పింది. వీరయ్య కెదురుగా చతికిలబడి కూర్చుంది తీరిగ్గా.

'అసలూ ఏంటే నువ్వనేదీ?' అని తీవ్రంగా చూసాడు వీరయ్య, సూరమ్మని.

'మెళ్ళో వున్న ఆ గొలుసేమో చిన్న కొడుక్కి, గుండెల్లో ప్రేమలన్నీ పెద్ద కొడుక్కీనూ. జాణతనం నాకు దెలీదూ ? అంత మాత్రానికే–, 'అమ్మ వత్తుందీ అమ్మవత్తుందీ' అని ఎగిరి గంతులెయ్యాలా ?!'

'సర్లె. నోర్ముయ్.'

'న్యాయం వుండాలి. ధర్మం వుండాలి. ఎవరి కన్నా చెబితే, ఏ పెద్ద మనిషన్నా సరే. సెబాషని మెచ్చుకోవాలి. అదేం లేదు. ఆ ముసల్దానికి చిన్న కొడుకంటేనే పక్షపాతం. చిన్న కోడలంటేనే అభిమానం. ఏం ? బస్తీలో దర్జాగా సంపాదిస్తున్నాడు. ఆ కిష్టయ్యకి ఏం తక్కువా ? అని ! వున్నవాడూ వున్నవాడికే పెట్టాడు; లేనివాడూ వున్నవాడికే పెట్టాడనీ, మీయమ్మ చేసే పన్లు ఎవ్వరికి దెల్వవనీ ? నేన్జేసిన తప్పేమిటే ? నా పిల్లలు తనకేం ద్రోహం చేసారనీ, మీయమ్మ వున్నదంతా ఆ చిన్న కొడుక్కి దోచి పెట్టిందీ ? ఆ సంగతి జెప్పు, ముందు.'

'చాల్లే నోర్ముయ్యమన్నానా ?!'

'ఎందుకు ముయ్యాలీ! ఆ గొలుసుని ఆపిడ, చిన్న కోడలికి ఎందుకియ్యాలీ ?'

'ఇచ్చిందని ఎట్లా చెప్తున్నావ్ ?'

'నాకియ్యలేదు. ఇంకా ఎవరికిచ్చిందని అనుకోమంటావ్ ? మరీ ?'

'తన గొలుసుని మాయమ్మ, తన ఇష్టం వచ్చిన వాళ్ళకి ఇచ్చుకుంటుంది. దాని గురించి ఎవరూ రాద్ధాంతం చేసేందుకు ఏమీలేదు. కనుక ఇకనయినా నోరు మూసుకుని నీ పని చూసుకో.'

'మూసుకుంటా. మూసుకుంటా. చాతకాని మొగుడ్ని పెట్టుకుని, అంతకంటే ఏం చేసేదీ?'

వీరయ్య గుడ్లు ఎర్రజేసి చూసాడు. పొంగి వచ్చిన కోపాన్ని అణచటానికి ప్రయత్నించాడు.

ఏ టి జో రు

గొణుక్కుంటూ, శాపనార్థాలు పెట్టూ లేచి లోపలికి పోయింది, సూరమ్మ.

'ఈ ఆడాళ్ళతో యాగటం చాలా కష్టం, బావయ్యా !' అన్నాడు కనకయ్య ఓదార్పుగా.

వీరయ్య మౌనంగా వుండిపోయాడు; గుండెల్ని గట్టిగా నొక్కినట్లన్పించింది.

'మూర్ఖపు మనుషులు.' అని గొణిగాడు వీరయ్య కోపంగా.

'చూసావు గదా ! మీయమ్మ ఇక్కడికి వస్తావుందీ, అని చెప్పగానే, సూరమ్మ ఎంత ఇదిగా చిందులు ఏసిందో ?! కాటికి కాళ్ళు చాచుకున్న ముసల్దానిమీద అంత పగ ?! ఈ ఆడాళ్ళకు ఒకళ్ళతో ఒకళ్ళకి పడకుండా తంపులు పెట్టటం, ఆ బ్రహ్మయ్య చేసిన చిత్రాలలోకల్లా గొప్ప చిత్రం అనుకుంటా, నేను.' కనకయ్య అన్నాడు, సాలోచనగా.

'సరే గానీ, బస్తీ నుంచి బస్సు ఎన్నింటికీ వచ్చేదీ ?'– అని అడిగాడు వీరయ్య.

'మామూలుగా అయితే పగలు పన్నెండు గంటలకి రావాలి. ఒకటే ట్రిప్పు గదా. వచ్చి వెళ్ళాలి. కాని ఇవ్వాళ ఆ బస్సు వచ్చి పోతుందా అనీ ?'

'ఏం ? ఎందుకు రాదూ ?'

'ఆ రోడ్డంతా గుంటలుపడి చాలా ఇదిగా తయారయ్యింది. దానికి తోడు, ఓగేరుకి నీళ్ళు వచ్చాయంట ! నీకు తెలీదా ?'

'అట్లాగా. నాకు దెలీదే !'

'మహా గొప్పగా వచ్చిందిలే ! వూళ్ళో, కాల్నిలవని వాయాళ్ళందరూ, ప్రొద్దుట్నించీ ఇదిగా ఆడకుబోయి, ఆ వరద నీటిని ఒకటే ఇధాన చూసి వచ్చి, వూళ్ళో డప్పులు గొట్టి చెప్తున్నారు గందా !'

'అట్టాగా ! వుప్పుడు టయిమెంతయ్యిందీ? అజ్జెప్పు.'

'ఇందాక, ప్రెసిడెంటుగారి కుర్రాడు, ముద్దాడుకుంటూ, తిరుగుతా కనపడ్డాడు. అబ్బాయా ! టయిమెంతా అని, అడిగితే పదయిందన్నాడు. అది జరిగి గంటవలా ?!' చుట్టని అవతలకి విసిరేసి, లేచి లోపలికి వెళ్ళాడు వీరయ్య. బీరువా తెరిచి డబ్బులు దీసుకుని చొక్కాజేబులో బెట్టుకున్నాడు.

'ఇదుగో ! ఏం జేస్తున్నా ? విన్నే ' అని పిలిచాడు.

'ఆఁ. ఏం ? ' అని విసుగ్గా పలికింది సూరమ్మ లోపల్నుంచి.

'నేనట్లావెళ్లి, బస్సులో వచ్చే అమ్మని, దీసుకొస్తా.'

'అట్టాగే. బుజాల మీద ఎక్కించుకు దీసుకురండి !' వెటకారంగా అంది.

'బుజాలమీద గాకపోతే, నెత్తిమీద పెట్టుకుని దీసుకొస్తా. నోరు మూసుకుని, చెప్పింది వినవే, పాడు మొహందానా !'

'ఇంతకాలం కాపురం చేసి, ఆ సంగతి గ్రహించావన్నమాట ! బలే తెలివిగందా !'

'నిశ్చయంగా అవును. సరేగానీ, ప్రొద్దున్నగా బయలుదేరిన మా అమ్మ ఏంతిన్నదో, ఏమో ! ఏమయినా తింటానికి వుంటే ఇవ్వు. కర్జూరప్పండు కాస్త పొట్లంగట్టియ్యి.'

డాక్టర్ల కంప్యూటర్ !

జపానులోని కొనిషిరొకు ఫొటో కంపెనీవారు వైద్య సమాచారాన్ని తెలిపే కంప్యూటరును తయారు చేశారు. వైద్య సమాచారాన్ని ఇందులో పొందుపరచి అవసరమైనప్పుడు మరల పొందేందుకు వీలుగా ఉంటుంది. దీనిలో ఎక్స్‌రేలను ఉపయోగిస్తారు. పెద్ద ఆసుపత్రులలోనూ, డాక్టర్లకూ ఇది ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. అమెరికాలోని డిజిటల్ ఎక్విప్‌మెంట్ కార్పొరేషను అనే సంస్థ దీని తయారీలో సహకారాన్ని అందచేసింది.

'అది ఎప్పుడో అయిపోయింది, ఇంకా వుందనుకుంటున్నావా ? '

'నువ్వు తినేశావా? మొన్ననేగదా తెచ్చాను!'

'నేనూ; పిల్లలూ తినేశాం. తప్పా ? '

''తప్పు గాదులే. నే నట్లా పోయివస్తాను. అమ్మకి మెత్తగా అన్నం వండు ! తినలేదు'

'మెత్తగా అన్నం వండటానికి, ఆ కట్టెలు మండటంలేదు. ఈ ముసుర్లో మనిషి కొక రకంగా వంట చెయ్యటానికి చెప్పేనంత తేలికా గాదు.'

'అయితే, నువ్వనేదేంటే ?!'

'నీకు అంత ఇదిగా వుంటే, మీ అమ్మన్నీసుకు నొచ్చినాక, నువ్వే మెత్తగా అన్నం వండి పెట్ట వచ్చు. ఆ కన్నతల్లి ఋణ దీర్చుకునే ఆదర్శ పుత్రుడువు గదా ! '

వీరయ్యకి కోపం పొంగివచ్చింది. ఆపుకున్నాడు.

'నీకు ఇప్పుడు దెలవదులే. రేపు కోడళ్లు వస్తే అప్పుడు తెలుస్తుంది. ' — అని, కండువా కసిగా దులిపి, బుజాన వేసుకుని బయటపడ్డాడు.

పాకలో కనకయ్య మళ్లీ పద్యాలు అందు కున్నాడు. దోమలు మళ్లీ చెలరేగాయి. ఎగిరివచ్చి కుట్టే, తప తప మన్న దెబ్బలకి, పేలిపోయిన విమానాల్లాగా పచ్చడిపచ్చడి అవుతున్నాయి.

చినుకు తర్వాత చినుకు పడుతూవుంది. చికాకు కలిగించే ఈ చినుకులకు ఒక అంతూ పొంతూ వున్నట్లు లేదు. కంకరరోడ్డు ఎక్కి కాలవలో కాళ్లు కడుక్కున్నాడు వీరయ్య. పొన్నుసామి టీ కొట్టు దగ్గర, సందడిగా వుంది. వూళ్లో కుర్రకారు అందరూ అక్కడ చేరారు సాంబయ్య కిరాణా దుకాణమే ఖాళీగా వుంది ! సాంబయ్యనడిగి ఒక రూపాయికి కర్జూరపు పండు పొట్లం గట్టించి, జేబులో పెట్టుకున్నాడు.

గడ్డిమోపుని నెత్తిన బెట్టుకుని, వూగు కుంటూ వచ్చాడు, శేషమ్మగారి సత్యనారాయణ!

'ఒరేయ్ ! సత్తిగా'

'ఏంటి ఈరయ్య మావా ? '

'బస్తీ నుంచి బస్సు వచ్చిందంట్రా ?'

'ఇంకెక్కడి బస్సు మావా ? ఓగేరు వచ్చిందిగా ! అన్నట్టు, మర్చిపోయానయ్యోయ్. బస్సు వచ్చి ఆగింది గదా అవతలి వడ్డునా ! అందులోంచి మీయమ్మా, తమ్ముడూ దిగినారు. ఆ వడ్డు నుంచి కిష్టయ్య కేకేసి నాతో చెప్పాడు ...ఆ బస్సుకేవో రిపేర్లు చేస్తున్నారులే.'

'ఏం జెప్పాడూ ?'

'ఇట్టా, మమ్మా నేనూ వచ్చామని, మన్నయ్యతో జెప్పు — మన్నయ్యవస్తే ఒకసారి జూసి, మేం తిరిగి ఈ బస్సులోనే పోతామూ ... ఈ ఏరు దాటలేమూ అని...'

'ఓర్నీమతిమరుపుని దొంగల్దోలా ! ఎంత సేపయిందిరా, చెప్పే ?'

'ఉప్పుడేలేవే ! త్వరగాబో. మళ్ళా బస్సు బోతే, ఆళ్ళుండరు !'

ఏటి జోరు

గబగబా అడుగులువేసి, వానలోతడుస్తూనే, సాగిపోయాడు వీరయ్య. సొలివచ్చింది. ఆయాసంతో రొప్పాడు. అయినా దేన్నీ లెక్క చేయకుండా, పరుగులాంటి నడకతో, మొహాన్న పట్టిన చమటని తుడుచుకుంటూ సాగిపోయాడు.

వికృతంగా ఓగేరు వురవళ్ళు పరవళ్లు తొక్కుతూవుంది. వేగంతో నీళ్లు సుళ్లు తిరుగుతూ భయం గొలుపుతూ ఉంది.

అవతలి వడ్డున ఎర్రగా బస్సు విలబడి వుంది. ఇంకా రిపేర్లు అయినట్లు లేదు. ''అబ్బాయ్ ! కిష్టయ్యా ! కిష్టయ్యా !'' అని గొంతెత్తి పిలిచాడు వీరయ్య. ఆ గొంతు విని కిష్టయ్య బస్సుదిగి వచ్చాడు. 'అన్నయ్యా' అని అరిచాడు వీరయ్యని గుర్తించి ఆప్యాయంగా.

'అమ్మేదిరా ?'

'లోపల బస్సులో వుంది' చలికి గజగజ వణుకుతూ వుంది.'

వీరయ్య చొక్కాతీసి. తలకిచుట్టుకున్నాడు. పంచని పిర్రలచుట్టూ ఎగేసి, బిగగట్టాడు, చెంగున నాలుగుబారలలో అవతలివడ్డుకి చేరాడు. తమ్ముడి చేయి అందుకుని ఆత్రంగా గబగబా తల్లి దగ్గరకి నడిచాడు, గుండెలు గుబగుబలాడగా.

పూర్తిగా పండిపోయి, రాలిపోవటానికి సిద్ధంగా వున్న, తల్లి దగ్గర కూర్చుని భక్తితో ఆమె పాదాలకు నమస్కరించాడు. ఆమె గాజు కళ్ళల్లో నీళ్ళు నిండాయి. నిండు మనస్సుతో చిరంజీవిగా వర్థిల్లమని కొడుకుని ఆశీర్వదించింది. కొడుకుల్ని ఇద్దరినీ ప్రక్కప్రక్కనే కూర్చో పెట్టుకుని, కన్నులారా చూసుకుని ఆనందించింది. ఆ ఇద్దరూ పుట్టాక, భర్త పోవటం, నానా కష్టాలు పడి తను వాళ్ళని పెంచుకుని పెద్ద చేయటం, ప్రయోజకుల్నిగా తీర్చి దిద్దటం, మొదలయిన విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం చేసుకుంది. ఆ తర్వాత, తల్లీ కొడుకుల మధ్యన ఎన్నో ముచ్చట్లు నడిచాయి. తను తెచ్చిన కర్జూరపు పండు ఆమెచేత తినిపించాడు వీరయ్య. దాన్ని ఆమె తృప్తిగా చప్పరిస్తూ వుంటే, చూసి ఆనందిచాడు. చివరికి—

'నాన్నా ! పెద్దాడా ! ఇక నా పని అయి పోయిందిరా. ఎప్పుడు రాలిపోతానో తెలియదు. ఆ భయంతోనే, ఇప్పుడు ఈ ప్రయాణం పెట్టు కున్నాను. మనవళ్నీ, కోడళ్నీ చూద్దామను కుంటున్నాను. గాని నాకు ఆ ప్రాప్తం లేదు. నిన్నయినా చూసుకోగల్గాను. అదే పదివేలు ! తమ్ముణ్ని జాగ్రత్తగా చూసుకో. ఇద్దరూ కలకాలం రామలక్ష్మణుల్లాగావుండండి. కష్టంలో సుఖంలోనూ, ఇద్దరూ ఒకరికొకరు తోడుగా వుండండి. అదే నా కోరిక' అంది వృద్ధురాలు.

'అలాగే, అమ్మా' అన్నాడు వీరయ్య. ఆ తర్వాత ఆమె సంచిలోనుంచి ఒక పొట్లాన్ని తీసింది. పైనున్న కాగితం విప్పగానే మిలమిల మెరుస్తూ కన్పడింది బంగారం గొలుసు !

'బాబూ ! నా దగ్గర మిగిలింది, నేను మీకు చివరిసారిగా ఇవ్వగలిగిందీ, ఇదే ! తమ్ముడ్నడిగాను. ఇది నీకు ఇవ్వటమే న్యాయమని వాడన్నాడు. వాడిపని బాగానే వుంది. మీ ఇద్దరిలోనూ, నీ పరిస్థితే కాస్త తరుగుగా వున్నందువలన, ఇది తీసుకెళ్ళి కోడలుకియ్యి'— అందామె. వీరయ్య వద్దన్నాడు. అది, కిష్టయ్యకే ఇవ్వమన్నాడు. చాలాసేపు తర్జన భర్జనలయాక వాళ్ళిద్దరూ కలిసి వీరయ్యనే వప్పించి, బలవంతాన, ఆ గొలుసుని అతని చేతిలో పెట్టారు !

పం, పాం అంటూ బస్సుహారన్ మ్రోగింది. రిపేరు పూర్తయిన బస్సు కొన్ని క్షణాలలోనే తిరుగు ప్రయాణం సాగించింది. ఆ బస్సులో సాగిపోతూవున్న తల్లికీ, తమ్ముడికి, చెయ్యి వూపుతూ కన్నీళ్ళతో వీడ్కోలు చెప్పాడు వీరయ్య. బస్సు రోడ్డు ప్రక్కనున్న చింతచెట్ల వరసలలో అదృశ్యమయింది.

ఆ వడ్డునీ, ఈ వడ్డుని విడదీస్తూ, విర్ర వీగుతూవున్న వరదనీటితో, నిండివుంది ఏరు. ఆ నీటిలో దూకి నాలుగు బారల్లో ఇవతలివడ్డు చేరాడు వీరయ్య. బట్టలు పిండుకున్నాడు.

గర్వంతో, అహంతో ఎగిరి పడుతూ వుంది ఏరు. చాలాసేపు అక్కడే నిలబడి, ఏటిలోని నీటివంకా, నీటిలో చెలరేగే సుడిగుండాలవంకా చూసాడు: కుడిచేతి గుప్పెట విప్పాడు! మిలమిలా మెరుస్తూ కనపడింది ఆ గొలుసు ! సూరమ్మ, ఆమె మాటలూ, ఆమె శాపనార్థాలూ, గుండెలకి తూట్లుపొడిచే ఆ వాగ్బాణాలూ, తలపుకివచ్చేయి. అసహ్యంతో నిండిపోయింది మనస్సు. గిజగిజ లాడింది చాలాసేపు !

చేతిలోవున్న ఆ గొలుసుని, విసిరి వురవళ్ళు త్రొక్కే ఏటి నీటిలోకి పారవేసి, వెనుదిరిగి వూరివయిపు సాగాడు వీరయ్య. చినుకులు పెద్ద వయ్యాయి. వర్షపుజోరు ఎక్కువయింది. ★

'గుర్తించాలి'

కాలం విలువ
మానవాళి కన్న
తరులతాదులకే
బాగా గ్రహింపు
అందుకే అవి
సకాలంలో పూసి
ఫల పుష్పాదులతో
తరిస్తాయి

— మాధవరపు కృష్ణ